

METODOLOGIES UNIVERSALS PER LA INCLUSIÓ D'INFANTS AMB PÈRDUA AUDITIVA

Carlota Franco Carbonell

FPCEE Blanquerna - Universitat Ramon Llull

Tutora: Montserrat Alguacil de Nicolás

Treball Final de Grau. Grau en Educació Primària. Curs 2021-2022

Resum

Els infants amb pèrdua auditiva poden presentar necessitats específiques que cal abordar dins l'escola. Per aquest motiu cal comptar amb mesures universals que puguin afavorir a tots els alumnes. Per tal d'estudiar metodologies que afavoreixen l'aprenentatge de la lectoescriptura d'una aula que tingui infants amb pèrdua auditiva es va procedir a l'observació d'una classe del Cicle Inicial de Primària, per observar l'aplicació de mesures universals en la lectura i l'escriptura amb alumnes amb pèrdua auditiva. Per reforçar aquesta recerca, la segona part inclou un qüestionari, dissenyat expressament per l'estudi, format per tres preguntes tancades i dues obertes amb la participació de dotze mestres de l'escola, una entrevista semiestructurada a una mestra d'audició i llenguatge de l'escola i finalment una entrevista semiestructurada a una professional del CREDA. Tenint en compte els resultats obtinguts de l'estudi, cal destacar l'afirmació d'una mestra entrevistada, assegurant que els infants amb pèrdua auditiva al Cicle Inicial s'enriqueixen molt de gran part de classes impartides, ja que són activitats molt dirigides per la mestra.

Paraules clau: pèrdua auditiva, mesures universals, lectoescriptura, inclusió, Educació Primària.

Abstract

Children with hearing loss may have specific needs that must be addressed at school. For this reason it is necessary to have universal measures that can help all students. In order to study methodologies that promote the learning of reading and writing in a classroom with hearing loss children, we observed a class of the Initial Cycle of Primary School, in order to observe the application of universal measures in reading and writing with hearing loss students. To reinforce this research, the second part includes a questionnaire, expressly designed for the study, consisting of three closed

and two open-ended questions with the participation of twelve teachers from the school, a semi-structured interview with a teacher of listening and language from the school and finally a semi-structured interview with a CREDA professional. Taking into account the results obtained from the study, it is worth highlighting the statement of a teacher interviewed, assuring that children with hearing loss in the Initial Cycle are greatly enriched by most of the classes taught, as they are very teacher-directed activities.

Key words: hearing loss, universal measures, reading and writing, inclusion, Primary Education.

Introducció

Actualment, vivim en una societat diversa, plural i complexa. Es reconeix que tots i totes som diferents, i que cadascú té les seves característiques, capacitats i dificultats. Aquesta realitat també la trobem dins les aules, cada alumne té uns interessos, unes motivacions i un ritme d'aprenentatge que cal respectar. Per aquest motiu, vetllem per una educació inclusiva, que segons Cardona, Gomar, Palmés i Sadurní (2010), ofereix a tots els alumnes, sense cap mena de distinció per les seves dificultats i necessitats educatives, l'oportunitat de ser membres de l'aula ordinària.

L'educació és un dret, recollit a la Convenció sobre els Drets dels Infants (ONU, 1989) i en la constitució i l'Estatut d'Autonomia, òbviament, els alumnes que tenen una discapacitat també han de tenir el seu espai a les escoles ordinàries. El Decret d'Inclusió (2017) té com a objectiu principal garantir que els centres educatius públics siguin inclusius. Per aquest motiu, es pot afirmar que els infants amb pèrdua auditiva tenen el mateix dret a una educació de qualitat que la resta d'infants, tot i que en alguns casos és difícil, per manca de recursos, especialistes i formació de mestres. Per aquest motiu, per afavorir la integració i inclusió, tal com apunta Wehmeyer (2009), en un entorn educatiu inclusiu és important que les escoles ofereixin oportunitats educatives i ajudes curriculars, assegurant-se que tots els alumnes a l'escola tinguin presència, participació i progrés d'aprenentatge. Segons Strong (1988), és imprescindible pensar com eliminar les barreres de comunicació. Tanmateix, ens afirma la importància de proporcionar un llenguatge adequat per tal que l'alumnat amb pèrdua auditiva pugui aconseguir un desenvolupament cognitiu i social. Des d'aquesta perspectiva és imprescindible treballar en un sistema inclusiu. Com bé es recull en el Decret 150/2017, és important oferir mesures i suports per tots els alumnes, adaptant-se a les necessitats de cada infant, així mateix assegurar que les escoles siguin del tot inclusives.

D'acord amb l'Institut d'Estadística de Catalunya (2020), que recull les dades registrades sobre el nombre total de persones amb dèficit auditiu al país, podem afirmar que al llarg dels anys aquest ha anat augmentat considerablement. Les primeres dades registrades, l'any 1998 marquen un total de 8.065 persones, en canvi, en l'últim registre, l'any 2020, aquest nombre augmenta fins a 33.825 persones. Segons el Diari de l'Educació (2018), en edat escolar, el nombre total d'alumnes amb dèficit auditiu en tot el sistema d'ensenyament obligatori català és de 1.939 alumnes.

Tot i que es pot apreciar una gran diferència entre aquestes dades, es pot observar que hi ha un nombre considerable d'alumnes amb pèrdua auditiva en edat escolar.

Segons l'Organització Mundial de la Salut (2021), una persona amb pèrdua d'audició no és capaç d'escoltar tan bé com una persona que no té afectat el sentit de l'oïda, el qual el llindar d'audició de les seves dues orelles és igual o millor que 20dB. Quan parlem de pèrdua auditiva, ens referim a quan hi ha alteracions en la percepció de l'audició, és a dir, una interrupció que es produeix en el camí que ha de seguir la senyal sonora en l'òrgan de l'audició i per la qual no arriba bé el so. La pèrdua auditiva segons el grau pot ser: lleugera, mitjana, severa o prego. Segons Domínguez (2009), des d'una perspectiva sociocultural, no és adequat descriure a les persones amb dèficit auditiu per la manca d'audició que presenten, sinó per ser persones amb capacitats, que comparteixen una llengua i cultura amb altres persones, tot això els aporta una identitat que ha de ser acceptada per la societat. En aquest sentit, segons el Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya (2021), les barreres d'accés a l'aprenentatge es generen a partir de l'acció educativa, el seu funcionament o bé per l'organització del centre. Per poder disminuir les barreres d'accés que es troben aquests infants, és necessari plantejar recursos i generar suports en el context ordinari. Per aquest motiu, es proporcionen diverses estratègies de mesura universal. Aquestes "són accions i pràctiques, de caràcter educatiu, preventiu i proactiu, que permeten flexibilitzar el context d'aprenentatge, proporcionen als alumnes estratègies per facilitar-los l'accés a l'aprenentatge i la participació, i garanteixen l'aprenentatge significatiu de tot l'alumnat i la convivència, el benestar i el compromís de tota la comunitat educativa". (XTEC, 2021). Aquestes mesures i suports han de permetre flexibilitzar el context d'aprenentatge de l'infant i reduir les barreres de l'entorn.

Per contribuir a la igualtat d'oportunitats i a l'atenció a la diversitat de tots els infants s'han creat tres principis que queden recollits al Disseny Universal per a l'Aprenentatge. Segons Dalmau, Sala i Llinares (2015), el DUA facilita als mestres a tenir present la diversitat de l'alumnat, oferint així una flexibilitat dels objectius, mètodes, materials i avaluació, vetllant per la integració de tots els infants. Així doncs,

podem afirmar que el DUA incideix positivament en la integració dels infants, en aquest cas concret els infants amb pèrdua auditiva. A partir d'aquest model es poden plantejar activitats personalitzades, que com ens afirma el Consell Escolar de Catalunya (2014), aquesta personalització de l'aprenentatge posa el focus en l'alumne i en la formació de la persona en la seva totalitat.

Un dels àmbits en els quals els alumnes amb dèficit auditiu solen tenir més dificultats és en la lectoescriptura, i aquesta àrea és un aprenentatge instrumental i necessari per a la formació dels infants, per aquest motiu, aquesta problemàtica els genera dificultats per adquirir molts continguts curriculars. Per aquest motiu, segons Garriga (2003), en l'aprenentatge de la lectura i l'escriptura és necessari treballar la consciència fonològica per comprendre com és la representació escrita de les paraules.

Segons el Diccionari d'educació (2021), quan parlem de lectoescriptura ens referim a la lectura i escriptura concebudes com un únic procés integrat d'aprenentatge.

Per tal de facilitar l'escolarització a infants amb pèrdua auditiva, per exemple, a Catalunya hi ha diversos centres d'agrupament i de suport d'alumnat amb pèrdua auditiva. Molts d'aquests centres compten amb un suport intensiu d'audició i llenguatge (SIAL). Segons la Generalitat de Catalunya (2021), els SIAL donen suport en l'escolarització d'infants amb dèficit auditiu que requereixen professionals especialitzats. Tanmateix, en els centres ordinaris poden comptar amb mestres d'audició i llenguatge (MALL) que, segons la Generalitat de Catalunya (2021), atenen als infants amb pèrdua auditiva que presenten dificultats en la comunicació, en la parla i/o en el llenguatge. Dins l'escola, les mestres d'audició i llenguatge donen suport a l'alumnat amb dèficit auditiu en els aprenentatges de les diferents àrees curriculars, així poder adquirir un domini de les competències bàsiques. Les seves funcions són: oferir un reforç específic dins l'aula, amb petit grup o individual, coordinar-se amb la mestra d'educació especial, la logopeda del CREDA i l'EAP i finalment elaborar els materials didàctics adequats a les necessitats de l'infant.

D'altra banda, aquest suport també està assessorat per especialistes que formen l'equip dels Centres de Recursos Educatius per a Deficients Auditius (CREDA). Segons la Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya (2021), aquest és un servei educatiu extern que dona suport en l'adaptació a les necessitats especials de l'alumnat amb dificultats d'audició, llenguatge i comunicació que com a conseqüència presenten dificultats en el seu desenvolupament social, personal i curricular. L'objectiu principal d'aquest servei és assessorar els centres i als mestres especialistes.

Les seves funcions són: realitzar un seguiment del procés audiològic, comunicatiu i lingüístic, fer un seguiment de les necessitats educatives i psicolingüístiques i oferir una atenció logopèdica.

Per altra banda, actualment, ha augmentat la dificultat en la comunicació i l'accés a la informació dels alumnes amb dèficit auditiu, ja que a causa de la situació pandèmica, fins a mitjans d'abril del 2022, el fet de dur mascaretes a les aules no els permetia fer la lectura labial, i aquest procés, posteriorment els pot repercutir en la lectura i l'escriptura. Aquesta habilitat per interpretar els moviments dels llavis i identificar la paraula, segons la fonoaudiòloga Furmanski (2011), els infants utilitzen aquest recurs com a complement de la resta de suports amb els quals compten a l'aula. Per aquest motiu, com bé ens afirma Jané (2020), president de la Federació ACAPPS (Associació Catalana per a la Promoció de les Persones amb Sordesa), és necessari que els continguts curriculars vagin acompanyats de suports auditius i comunicació oral a l'aula.

Com hem dit, l'aprenentatge de la lectoescriptura és essencial, ja que facilita als infants l'accés a les altres matèries i continguts. Segons Soriano (2006) l'alumnat amb dèficit auditiu presenta dificultats específiques pel que fa a l'accés a la lectura i a l'escriptura a conseqüència de les dificultats que tenen per comunicar-se i adquirir el llenguatge. Segons la Confederación Española de Familias de Personas Sordas (2007) la llengua oral és essencial per poder adquirir una lectoescriptura eficient i poder aprendre autònomament, ja que la lectura és l'eina cognitiva més important que disposem per aprendre.

A partir d'aquestes inquietuds sorgeix la necessitat de fer una recerca per tal de descobrir el plantejament de metodologies de mesures universals per treballar la lectoescriptura amb infants amb pèrdua auditiva en el marc del DUA, concretament al Cicle Inicial d'Educació Primària. Aquestes permeten a l'alumnat amb dèficit auditiu romandre a l'aula ordinària i anar desenvolupant el seu procés d'aprenentatge, sempre respectant el seu ritme. Aquestes metodologies també poden beneficiar a la resta d'alumnes del mateix cicle, ja que tots i totes es troben en fase d'adquisició en la lectoescriptura.

Aquest estudi té com a objectiu general, analitzar les intervencions amb mesures universals per infants amb pèrdua auditiva al Cicle Inicial d'Educació Primària en l'aprenentatge de la lectoescriptura, analitzant el cas concret de l'Escola Auró.

Aquest objectiu, s'emmarca en els Objectius de Desenvolupament Sostenible recollits a l'Agenda 2030, els quals vetllen per la transformació del món actual i fomenten una

gran varietat de finalitats vinculades amb el desenvolupament sostenible. Aquests objectius també tenen una gran importància i un gran pes en l'àmbit educatiu. L'objectiu 4, "Garantir una educació inclusiva, equitativa i de qualitat i promoure oportunitats d'aprenentatge durant tota la vida per a tothom" aposta per tenir una educació de qualitat. En aquest cas, el fet d'investigar metodologies de mesures universals per treballar amb infants amb pèrdua auditiva, el podem relacionar amb aquest objectiu de desenvolupament. Aquest vetlla per una educació on s'atengui a la diversitat de tot l'alumnat i on, en aquest cas concret, alumnes amb pèrdua auditiva hi tindrien un lloc a les aules ordinàries, tenint així oportunitats d'aprenentatge igual que la resta d'infants.

Metodologia

La tipologia d'estudi d'aquest article és de recerca, ja que s'investiga sobre una realitat d'actualitat educativa amb un context de recerca real.

Segons els objectius de recerca plantejats el tipus de disseny és descriptiu, pel fet que es descriu una realitat a partir d'un estudi estructurat que té per objectiu descriure un fenomen concret amb profunditat.

Segons l'abast temporal de la recerca de Latorre (2005) el tipus de disseny és transversal, ja que aquest estudi es planteja en un moment concret de la recerca, en un moment determinat, no és al llarg de molt de temps.

La metodologia utilitzada és mixta, és a dir, és de caràcter qualitatiu i quantitatiu, pel fet que les dades recollides són descriptives i numèriques.

Objectius

Tenint en compte la importància de vetllar per una educació inclusiva, on tots els infants tinguin espai, es va plantejar el següent objectiu: Analitzar les intervencions amb mesures universals per infants amb pèrdua auditiva al Cicle Inicial d'Educació Primària en l'aprenentatge de la lectoescriptura, analitzant el cas concret de l'Escola Auró.

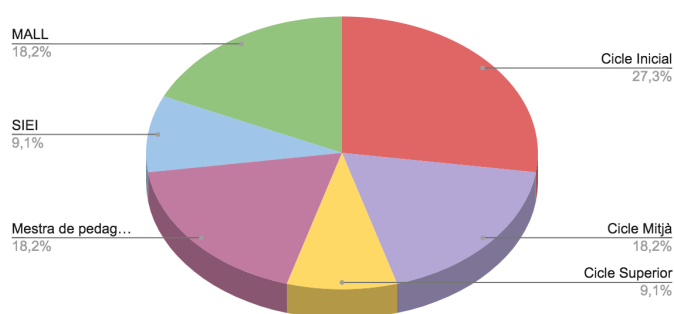
A partir de l'objectiu general es defineixen uns objectius específics: estudiar com es treballa la inclusió dels infants amb pèrdua auditiva en l'aprenentatge de la lectoescriptura. A partir d'aquest objectiu s'observaran les estratègies que afavoreixen la inclusió d'aquests infants i les dificultats que encara persisteixen. D'altra banda, també es concreten dos objectius operatius més: esbrinar quina és la perspectiva de mestres i professionals d'educació sobre la inclusió d'infants amb dèficit auditiu a

l'Escola Auró i elaborar una proposta per afavorir en la lectoescriptura en infants amb pèrdua auditiva al Cicle Inicial d'Educació Primària.

Participants

En primer lloc, s'ha comptat amb la participació d'una mestra d'audició i llenguatge (MALL) de l'Escola Auró, la qual forma part del programa específic concretat en un Suport Intensiu d'Audició i Llenguatge (SIAL). De la mateixa manera, la mostra també ha estat formada per una professional del CREDA; mestra, pedagoga, logopeda i actual Adjunta de Direcció del CREDA Pere Barnils. Els professionals d'aquest servei educatiu atenen infants amb dèficit auditiu o dificultats de parla, llenguatge i comunicació de l'Escola Auró, entre altres escoles de Barcelona.

En segon lloc, també s'ha comptat amb la participació de 12 mestres d'Educació Primària del claustre de l'Escola Auró de Barcelona. Com es pot observar al gràfic 1, un 27,3% de les participants són mestres del Cicle Inicial, un 18,2% del Cicle Mitjà, un 9,1% del Cicle Superior i un 45,5% restant són mestres especialistes de l'escola (mestres d'audició i llenguatge, mestres del suport intensiu d'escolarització inclusiva i mestres de pedagogia terapèutica).

Gràfic 1: Cicle d'Educació Primària o especialització dels participants.

Instruments

Per tal de reafirmar la recerca duta a terme, s'ha realitzat una entrevista semiestructurada en modalitat presencial a una mestra d'audició i llenguatge de l'Escola Auró i una entrevista semiestructurada en modalitat virtual a una mestra, pedagoga i logopeda del CREDA Pere Barnils. En les dues entrevistes, s'ha fet ús d'un guió prèviament planificat, tot i que era una entrevista flexible, ja que el guió s'ajustava a les respostes de les participants.

També s'ha realitzat un qüestionari a través de Google Forms format per tres preguntes tancades i dues obertes, adreçat a les mestres d'Educació Primària de l'Escola Auró de Barcelona.

Per dissenyar els instruments s'han tingut en compte dues dimensions: descripció de com es treballa la lectoescriptura i; propostes de millora.

D'altra banda, s'ha utilitzat una graella d'observacions per tal d'analitzar les intervencions amb mesures universals realitzades a l'Escola Auró per infants amb pèrdua auditiva al Cicle Inicial, concretament en l'aprenentatge de la lectoescriptura.

Les preguntes s'orienten a partir de les següents dimensions: analitzar les intervencions amb mesures universals per infants amb pèrdua auditiva al Cicle Inicial d'Educació Primària en l'aprenentatge de la lectoescriptura, analitzant el cas concret de l'Escola Auró, estudiar com es treballa la inclusió dels infants amb pèrdua auditiva en l'aprenentatge de la lectoescriptura, esbrinar quina és la perspectiva de mestres i professionals d'educació sobre la inclusió d'infants amb dèficit auditiu a l'Escola Auró i elaborar una proposta per afavorir en la lectoescriptura en infants amb pèrdua auditiva al Cicle Inicial d'Educació Primària.

A continuació, es pot observar la descripció dels objectius de l'estudi amb quins participants i instruments donen resposta a la recerca. (Taula 1).

Objectius	Participants	Instruments
Analitzar les intervencions amb mesures universals per infants amb pèrdua auditiva al Cicle Inicial d'Educació Primària en l'aprenentatge de la lectoescriptura, analitzant el cas concret de l'Escola Auró.	Mestra d'audició i llenguatge del Cicle Inicial de l'Escola Auró.	Entrevista semiestructurada. Observació a l'aula de 1r de Primària.
Estudiar com es treballa la inclusió dels infants amb pèrdua auditiva en l'aprenentatge de la lectoescriptura.	Professional del CREDA.	Entrevista semiestructurada.
Esbrinar quina és la perspectiva de mestres i professionals d'educació sobre la inclusió d'infants amb dèficit auditiu a l'Escola Auró.	Mestres d'Educació Primària de l'Escola Auró.	Qüestionari de tres preguntes tancades i dues obertes.
Elaborar una proposta per afavorir en la lectoescriptura en infants amb pèrdua auditiva al Cicle Inicial d'Educació Primària.		

Taula 1: Descripció dels objectius en relació amb els participants i instruments.

Procediment de recollida i anàlisi de dades

Per la realització d'aquest estudi, s'ha fet una recerca sobre els continguts claus de la temàtica treballada. La recollida de la informació s'ha dut a terme principalment a través de llibres de text de diverses biblioteques, articles i pàgines web. Seguidament, s'ha realitzat una observació detallada de les intervencions realitzades a l'Escola Auró de Barcelona, comptant també amb la participació d'una mestra d'audició i llenguatge.

Per dur a terme aquesta investigació s'ha demanat la col·laboració de tots els participants per resoldre les preguntes plantejades. El fet d'establir un primer contacte amb l'Escola Auró de Barcelona, ha permès contactar amb tots els participants de l'estudi.

Perquè la recollida de dades fos possible, s'ha sol·licitat un consentiment informat a tots els participants en l'estudi, tot assegurant l'anonimat. Per aquest motiu, totes les dades recollides de les entrevistes són confidencials, ja que segueix les pautes del compromís ètic.

Resultats i discussió

A continuació trobareu els resultats més rellevants de l'estudi realitzat a partir dels quatre instruments utilitzats, els quals donen resposta als objectius plantejats i relacionen els resultats amb estudis exposats al marc teòric. La totalitat dels resultats es pot consultar a l'Annex 2.

Per recollir i analitzar les dades dels instruments que responen als objectius s'han utilitzat diverses dimensions:

- **Objectiu 1: “Analitzar les intervencions amb mesures universals per infants amb pèrdua auditiva al Cicle Inicial d'Educació Primària en l'aprenentatge de la lectoescriptura, analitzant el cas concret de l'Escola Auró”.**

En primer lloc, tenint en compte l'objectiu 1, ha sigut necessària la participació d'una mestra d'audició i llenguatge de l'escola, ja que té experiència professional i gran coneixement sobre les intervencions realitzades amb infants amb pèrdua auditiva al Cicle Inicial de l'Escola Auró. L'entrevistada exposa detalladament quins són els recursos més freqüents utilitzats amb aquests infants, destacant també les estratègies emprades de mesures universals.

La mestra entrevistada assegura que tot i que es procura que totes les intervencions siguin universals, és molt complicat, per manca de recursos i formació. Tot i que es

parli molt de la inclusió a l'escola, cal tenir-la més en compte. Tot i les limitacions amb les quals a vegades es troben, procuren que l'aprenentatge dels infants amb pèrdua auditiva sigui el més inclusiu possible.

La participant de l'entrevista afirma que els infants amb pèrdua auditiva al Cicle Inicial s'enriqueixen molt de gran part de classes impartides, ja que són activitats molt dirigides per la mestra. Per treballar la lectura i l'escriptura, la tutora conjuntament amb tots els alumnes, reforça els continguts amb el suport de la pissarra de l'aula, posant l'èmfasi en la relació so-grafia, ens assegura que aquest recurs els ajuda molt. D'altra banda, la participant també considera que l'abecedari dactilològic que permet als infants relacionar la imatge del símbol amb el so corresponent, el qual s'utilitza amb infants amb dèficit auditiu, també és un recurs universal i un *input* més per la resta d'infants de l'aula. Tal com ens afirma Garriga (2003), psicòloga, mestra d'educació especial i logopeda, el recurs de la dactilologia afavoreix a l'aprenentatge de la lectura i l'escriptura, ja que permet als infants accedir a representacions fonològiques.

Per respondre a aquest objectiu, també ha sigut imprescindible l'observació realitzada en una aula del Cicle Inicial de l'Escola Auró. Aquesta observació estava orientada a partir de diversos ítems organitzats en una graella. L'observació a l'aula va permetre reafirmar que gran part de les intervencions realitzades dins el grup classe són inclusives per tots els infants i es té molt en compte l'infant amb pèrdua auditiva. Tot i així, també cal posar èmfasi en les pràctiques que encara no són del tot inclusives per tot l'alumnat, específicament per l'alumnat amb dèficit auditiu, ja que algunes pràctiques educatives continuen requerint d'altres suports perquè el seu aprenentatge sigui del tot efectiu. La finalitat d'aquesta era veure en pràctica tot el que prèviament havia expressat la mestra d'audició i llenguatge a l'entrevista.

- **Objectiu 2: “Estudiar com es treballa la inclusió dels infants amb pèrdua auditiva en l'aprenentatge de la lectoescriptura”.**

Respecte a l'objectiu 2, l'entrevistada afirma que per tal de fomentar la inclusió dels infants amb dèficit auditiu, les logopedes del CREDA intervenen dins l'escola amb l'objectiu que el suport intensiu que ofereixen a l'alumne col·labori amb l'escola per minimitzar les conseqüències d'aquella pèrdua auditiva per l'assoliment del currículum, ja que l'escola és responsable que l'infant tingui una bona competència lectora amb escriptura i comprensió, perquè això serà el seu futur. Ens assegura que la tasca de la logopeda generalment és individual i fora de l'aula ordinària per poder fer un entrenament auditiu i així la pèrdua auditiva condicioni a l'infant el mínim possible. La participant de l'entrevista afirma que per incloure aquests infants, concretament en

l'aprenentatge de la lectura i l'escriptura és important que comptem amb suports augmentatius, visuals, gestuals i lectura labial. Aquesta última, coincidint amb l'afirmació de Furmanski (2011), generalment els infants en fan un ús habitual d'aquest recurs com a complement dels altres suports. Tots aquests suports ajudaran a l'infant amb pèrdua auditiva i alhora també facilitarà a tot el grup-classe. Tal com ens diu l'entrevistada, i coincidint amb l'opinió que donava la mestra d'audició i llenguatge de l'escola, generalment el que fa l'escola beneficia als infants amb dèficit auditiu, tot i així per l'aprenentatge de la lectura i l'escriptura cal comptar amb aquests suports, i serà l'infant qui decideixi si utilitzar-los o no. Afegeix que com a mestres és prioritari que les intervencions que es realitzen a l'aula no dificultin el procés d'aprenentatge dels infants. Al llarg de l'entrevista, la participant reflexiona sobre les mesures universals que caldria tenir en compte per afavorir més en la inclusió, afirmant que en una escola amb infants amb pèrdua auditiva, la mirada que s'hauria de tenir és que els suports que els hi van bé als infants amb dèficit auditiu també els hi van bé a la resta, perquè són molt útils, per tant, podrien ser universals.

- **Objectiu 3: “Esbrinar quina és la perspectiva de mestres i professionals d'educació sobre la inclusió d'infants amb dèficit auditiu a l'Escola Auró”.**

Fent referència a l'objectiu 3, un 75% de les respostes del qüestionari coincideixen en el fet que les metodologies utilitzades per treballar la lectura i l'escriptura a l'escola sí que afavoreixen als infants amb pèrdua auditiva. La resta insisteixen que les metodologies emprades a l'aula, perquè realment afavoreixin a l'aprenentatge dels infants amb pèrdua auditiva, encara no són prou inclusives. Per aquest motiu, tal com s'observa a la taula 2, les respostes obtingudes es poden distingir principalment en dos grans blocs.

El primer bloc està construït a partir de les respostes dels participants que afirmen que les metodologies utilitzades sí que afavoreixen als infants amb pèrdua auditiva en l'aprenentatge de la lectoescriptura. La categoria més repetida i destacada entre aquestes respostes, vinculada amb l'afirmació de Garriga (2003), és la importància de treballar la consciència fonològica amb els infants amb pèrdua auditiva. En canvi, una de les respostes menys repetides és que les metodologies usades sí que són inclusives, pel fet que des de l'escola es tenen en compte les dificultats de cadascun dels infants.

El segon bloc pertany a les respostes dels participants que asseguren que les metodologies emprades a l'aula no són prou inclusives per tot l'alumnat, en aquest cas concret per l'alumnat amb dèficit auditiu. Es pot considerar que la categoria més

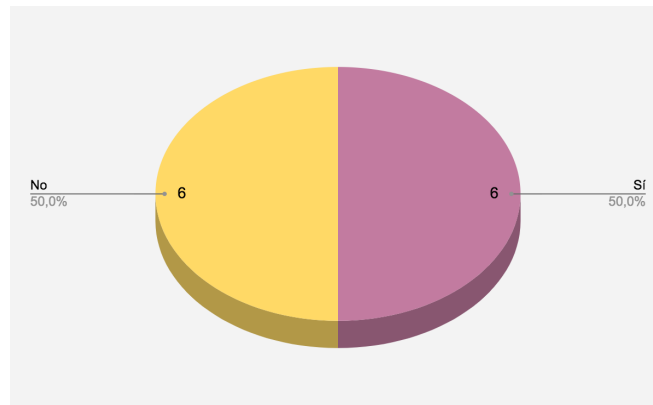
destacada i per la qual creuen que aquest fet és així, és perquè generalment hi ha moltes explicacions orals a l'aula, fet que dificulta la comprensió del que explica la mestra.

En la següent taula es pot observar de manera organitzada les respostes dels enquestats.

Categories		Freqüència	%	Exemples
Sí	Pràctiques inclusives.	2	16,6%	Penso que són inclusives per ells i elles. (S4)
	Treballant la consciència fonològica.	3	25%	Crec que sí. Quan es treballa per desenvolupar la consciència fonològica a l'aula. (S7)
	Dificultats de l'infant.	1	8,3%	Sí, perquè es tenen en compte les seves dificultats. (S9)
	Altres canals d'entrada de la informació.	1	8,3%	Sí, es potencien altres canals d'entrada de la informació que no siguin els auditiu. (S8)
	Necessiten més suport.	2	16,6%	Aprenen a llegir i a escriure, però necessiten més suport perquè aquest aprenentatge sigui més efectiu i funcional. (S1)
	Atenció individualitzada.	1	8,3%	El treball en petits grups afavoreix el seguiment i l'atenció individualitzada, així com facilita un entorn de treball menys sorollós afavoreix l'atenció auditiva i la concentració en el treball de consciència fonològica. (S6)
No	Explicacions orals.	2	16,6%	Crec que a vegades hi ha moltes explicacions orals i l'alumnat li costa seguir tots els continguts treballats. (S3)
	Persona de suport.	1	8,3%	No. S'han d'adaptar a les necessitats i tenir una persona de suport en tot moment (MALL). (S10)
Cap cas	Cap cas.	1	8,3%	No he tingut cap cas. (S12)

Taula 2: Les metodologies emprades per treballar la lectoescriptura a l'escola, creus que també afavoreixen als infants amb pèrdua auditiva? Per què?

Respecte a l'objectiu 3, els enquestats també reflexionen si habitualment han de fer moltes adaptacions pels alumnes amb pèrdua auditiva. Un 50% dels participants d'aquest instrument coincideixen en el fet que generalment han de fer moltes adaptacions a l'aula per aquests infants, per tal que puguin seguir les intervencions de la mestra. Gran part d'aquestes coincideixen en l'aplicació de suports visuals. El 50% restant opina que no els cal fer gaires adaptacions per aquests infants, pensen que les pràctiques emprades, generalment són prou inclusives.

*Gràfic 2: Respostes a la pregunta als mestres:
Has de fer moltes adaptacions per aquests infants?*

- **Objectiu 4: “Elaborar una proposta per afavorir en la lectoescriptura en infants amb pèrdua auditiva al Cicle Inicial d'Educació Primària”.**

A partir dels referents teòrics i les dades obtingudes, s'ha pogut estudiar amb més profunditat quines són les necessitats de les docents per atendre als infants amb pèrdua auditiva. Per aquest motiu, tenint present l'objectiu 4, s'ha dissenyat una guia d'orientacions de millora amb la finalitat d'afavorir en la lectura i l'escriptura en infants amb pèrdua auditiva al Cicle Inicial. Tanmateix, a l'hora de dissenyar la proposta s'han tingut en compte diversos documents i referents del marc teòric, entre ells: De l'escola inclusiva al sistema inclusiu (2015), Garriga (2003) i Furmanski (2011). Aquesta proposta està dissenyada tenint en compte el Disseny Universal d'Aprenentatge, que tal com ens asseguren Dalmau, Sala i Llinares (2015) facilita als mestres tenir present la diversitat de l'alumnat, per tant, fomentant la integració de tots els infants.

La proposta de millora es comenta a l'apartat de conclusions i es pot consultar a l'Annex 3.

Conclusions

Un cop analitzats els resultats de l'estudi, a partir d'aquests es desenvolupa la reflexió final. Al llarg de l'estudi s'han pogut desenvolupar els diversos objectius plantejats inicialment.

En primer lloc, es va donar resposta a l'objectiu 1: Analitzar les intervencions amb mesures universals per infants amb pèrdua auditiva al Cicle Inicial d'Educació Primària en l'aprenentatge de la lectoescriptura, analitzant el cas concret de l'Escola Auró. Perquè això fos possible, es va realitzar una entrevista semiestructurada a una mestra d'audició i llenguatge de l'escola, amb la qual es va poder extreure informació sobre les metodologies emprades al Cicle Inicial d'aquesta escola. A més, per tal de respondre a aquest objectiu també es va dur a terme una observació a l'aula de 1r de Primària, observant un cas real. A través d'aquesta, es van poder ampliar els coneixements i veure en pràctica els aspectes destacats de l'entrevista.

En segon lloc, es va donar resposta a l'objectiu 2: Estudiar com es treballa la inclusió dels infants amb pèrdua auditiva en l'aprenentatge de la lectoescriptura. Per tal de conèixer el treball que es fa per afavorir la inclusió dels infants amb pèrdua auditiva en l'aprenentatge de la lectoescriptura, es va comptar amb l'ajuda d'una professional del CREDA. A partir d'aquesta entrevista va sorgir l'oportunitat de conèixer amb profunditat com treballen les professionals del CREDA i contrastar-ho amb la informació extreta de l'entrevista de la mestra d'audició i llenguatge.

En tercer lloc, es va respondre l'objectiu 3: Esbrinar quina és la perspectiva de mestres i professionals d'educació sobre la inclusió d'infants amb dèficit auditiu a l'Escola Auró. Per poder desenvolupar aquest objectiu d'estudi es va realitzar un qüestionari de Google Forms dirigit a les mestres d'Educació Primària de l'Escola Auró. Aquest ha sigut de gran utilitat per conèixer la seva opinió i veure diversos punts de vista.

Finalment, es va donar resposta a l'objectiu 4: Elaborar una proposta per afavorir en la lectoescriptura en infants amb pèrdua auditiva al Cicle Inicial d'Educació Primària. Aquest objectiu, derivat de tota la recerca realitzada, ens ha portat a dissenyar unes orientacions metodològiques per afavorir l'aprenentatge de la lectura i l'escriptura en infants amb pèrdua auditiva, concretament orientada pel Cicle Inicial. Les orientacions es presenten a partir d'un Google Sites, en el qual es pot observar la justificació d'aquest recurs fonamentada amb referències teòriques i l'anàlisi de les mesures universals que s'han considerat en l'observació a l'escola. Tanmateix, es plantegen diverses propostes, entre elles la presentació de contes i llibres amb recursos visuals (imatges, dibuixos, mapes conceptuais) per tal de facilitar la comprensió i millorar el

treball de lectoescriptura a les aules. Finalment, el recurs finalitza amb les conclusions d'aquest. El desenvolupament de la proposta es pot consultar a l'Annex 3.

Pel que fa als límits d'aquest estudi, al llarg de la recerca hi ha hagut diverses limitacions que han pogut dificultar el procés d'aquesta. En primer lloc, per motius interns del CREDA no es va poder realitzar l'entrevista a la participant amb la qual es comptava inicialment, una logopeda del CREDA que atén a infants de l'Escola Auró. Malgrat que aquest imprevist va fer anar a contratemps, finalment l'entrevista es va poder fer amb una altra professional; mestra, pedagoga, logopeda i Adjunta de Direcció del CREDA Pere Barnils.

D'altra banda, pel que fa als qüestionaris a mestres d'Educació Primària de l'Escola Auró, hagués estat enriquidor que participessin més mestres, així doncs tenir més mostra dels participants. Aquest fet hauria possibilitat conèixer més com es treballa amb els infants amb pèrdua auditiva a l'escola.

A partir de la recerca i resultats exposats, es plantegen dues perspectives per a futures línies d'investigacions.

Per tal d'assegurar que una proposta educativa és efectiva és imprescindible dur-la a la pràctica. Per aquest motiu, una primera línia d'investigació seria posar en pràctica a l'Escola Auró la proposta de millora presentada. Aquest fet permetria observar i analitzar en primera persona si aquesta realment afavoreix en l'aprenentatge de la lectura i l'escriptura en infants amb pèrdua auditiva del Cicle Inicial de Primària.

D'altra banda, una altra futura línia d'investigació seria analitzar intervencions d'altres escoles i acabar fent una comparativa entre aquestes.

Referències bibliogràfiques

Acosta, V. M. (2005). *La sordera desde la diversidad cultural y lingüística*. Elsevier.

Bobillo García, N. (2003). *La lectoescriptura en las personas sordas*. Bibliotecas públicas y comunidad sorda. Recuperat el 26 d'abril de 2022, de https://gedos.usal.es/bitstream/handle/10366/118984/EB15_N138_P69-77.pdf

Bruce, J; Yoshinaga, C; McDonald, C; Jerger. (2008) *Current State of Knowledge: Language and Literacy of Children With Hearing Impairment*. Academia and Research Gate. Recuperat el 20 de març de 2022, de https://drive.google.com/file/d/1VSW0ANI1FE_gdmT4Yw-dQCpnHje/viewformat.pdf

Cardona, C., Gomar, C., Palmés, C. i Sadurní, N. (2010). *Alumnado con pérdida auditiva* (1a edició). Graó.

- Dalmau, M; Sala, I; Llinares, M. (2015). *Pautes sobre el Disseny Universal per a l'Aprenentatge (DUA)*. Guia DUA. Recuperat el 8 de gener de 2022, de <https://blocs.xtec.cat/mobilsperrlainclusio/files/2017/01/GUIA-DUA-PDF.pdf>
- Domínguez, A. B.; Alonso, P. (2004). *La educación de los alumnos sordos hoy*. Aljibe.
- Domínguez, A. B.; (2009). Educación para la inclusión de alumnos sordos. *Revista Latinoamericana de Educación Inclusiva*. Recuperat el 12 de desembre de 2021, de https://sid.usal.es/idocs/educacion_para_la_inclusion_de_alum_sordos.pdf
- Escola Auró. *Suport Intensiu a l'Audició i Llenguatge*. Consorci d'Educació de Barcelona. Recuperat el 4 de desembre de 2021, de <https://agora.xtec.cat/ceipauro/lescola/sial/>
- Esteve, M. (2017). *Decret 150/2017*. Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya. Recuperat el 23 de novembre de 2021, de <https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/7477/1639866.pdf>
- Fomentando Inclusión Apoyando Personas Avanzando Solidariamente - FIAPAS (Jáudenes, C. i Patiño, I.) (2007): *Dossier divulgativo para familias con hijos/as con discapacidad auditiva. Información Básica*. Confederación Española de Familias de Personas Sordas. Recuperat el 8 de gener de 2022, de <https://sid.usal.es/idocs/F8/FDO23621/DossierPadres.pdf>
- Furmanski, H. (2011). Habilitación y rehabilitación auditiva en niños con implantes cocleares. *Revista Faso*. Recuperat el 30 de març de 2022, de <http://faso.org.ar/revistas/2011/3/11.pdf>
- Garriga Ferriol, Enriqueta; (2003). *L'adquisició de la lectura en el nen sord: cal saber parlar per poder llegir?*. Recuperat el 15 d'octubre de 2021 de: <http://xtec.gencat.cat/web/.content/workspace/SpacesStore/egarriga1sords.pdf>
- Generalitat de Catalunya. (2012). *Marc d'actuació dels CREDA*. Serveis educatius CREDA. Recuperat el 8 de gener de 2022, de <http://www.xtec.cat/~cllomar/tl/mac2012.pdf>
- Generalitat de Catalunya (2015). *De l'escola inclusiva al sistema inclusiu*. Departament d'Ensenyament. Recuperat el 26 de novembre de 2021, de <https://educacio.gencat.cat/web/.departament/escola-inclusiva/escola-inclusiva.pdf>
- Generalitat de Catalunya. (2017). *Mesures universals*. Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya. Recuperat el 25 de novembre de 2021, de <http://xtec.gencat.cat/ca/curriculum/diversitat-i-inclusio/mesures-i-suports/universals/>

Generalitat de Catalunya. (2020). *Persones reconegudes legalment com a discapacitades segons el tipus de discapacitat*. Institut d'Estadística de Catalunya. Recuperat el 26 de novembre de 2021, de <https://www.idescat.cat/pub/?id=regdis&n=443&t=202000-201800>

Generalitat de Catalunya. (2021). *Suports intensius a l'audició i llenguatge (SIAL)*. Xarxa Telemàtica Educativa de Catalunya. Recuperat el 8 de gener de 2022, de <http://xtec.gencat.cat/ca/curriculum/diversitat-i-inclusio/mesures-i-suports/intensius/sial/>

Generalitat de Catalunya Departament d'Ensenyament. (2021). *Suports i recursos per a la inclusió. Aspectes a tenir en compte en l'anàlisi de l'atenció a la diversitat en el centre*. Recuperat el 9 de gener de 2022, de http://xtec.gencat.cat/web/.workspace/SpacesStore/Revisio_Recursos_Primeria.pdf

González, Virginia; Domínguez, Ana Belén. (2018). *Influencia de las habilidades lingüísticas en las estrategias lectoras de estudiantes sordos*. Ediciones Complutense. Recuperat el 15 d'octubre de 2021 de: <https://revistas.ucm.es/index.php/RLOG/article/view/59527/4564456546780>

Grup d'Investigació sobre Sordeses i Trastorns en l'Adquisició del Llenguatge. (2002). *L'alumnat sord a les etapes infantil i primària*. Servei de publicacions Bellaterra. Recuperat el 5 de novembre de 2021, de <https://books.google.es/books=sordesa+lectoescritura+cicle+superior>

Llombart Elias, C. (2006). *Tinc un alumne sord a l'aula*. Consorci d'Educació de Barcelona. Recuperat el 9 de març de 2022, de <http://www.xtec.cat/sqfp/llicencies/200607/memories/9999m.pdf>

Organització de les Nacions Unides. (2015). *17 objectius per transformar el nostre món*. Objectius de Desenvolupament Sostenible. Recuperat el 25 de novembre de 2021, de <https://www.un.org/sustainabledevelopment/es/objetivos-de-desarrollo-sostenible/>

Organització Mundial de la Salut. (2021). *Sordera y pérdida de la audición*. Centre de Premsa. Notes descriptives. Recuperat el 7 de gener de 2022, de <https://www.who.int/es/news-room/fact-sheets/detail/deafness-and-hearing-loss>

Saura, V. (2018). *Alumnes sords, els estem escoltant?* El Diari de l'Educació. Recuperat l'1 de gener de 2022, de <https://diarieducacio.cat/alumnes-sords-escoltant/>

Saura, V. (2020). *L'emergència educativa compromet els avanços en escola inclusiva*. El Diari de l'Educació. Recuperat el 12 de desembre de 2021, de <https://diarieducacio.cat/emergencia-educativa-escola-inclusiva/>

Síndic de Greuges de Catalunya. (2021). *Educació inclusiva a Catalunya*. Recuperat el 28 de novembre de 2021, de https://www.sindic.cat/site/unitFiles/8067/Informe%20Educacio%20Inclusiva_cat.pdf

Servei d'atenció a la diversitat i la inclusió. (2017). Mesures i suports universals en el centre educatiu. Recuperat el 15 de març de 2022, de <http://xtec.gencat.cat/web/.curriculum/diversitat-i-inclusio-mesuressuportsuniversals.pdf>

Annexos

Annex 1. [Instruments](#)

Annex 2. [Resultats](#)

Annex 3. [Aportació](#)

Annex 4. [Consentiments](#)